

VILNIS

LIETUVIŲ LAUKIŠKAS LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
MAR 28 1983 Fonas: (312) 842-7325

STATE HISTORICAL SOCIETY
OF WISCONSIN

VOLUME LXIII Nr. 6

KETVIRTADIENIS, KOVO [MARCH] 17, 1983

KAINA 25 c.

KASDIEN

PROTINGAI GALVOJANT DRAUGYSTĖ SU TSRS NĖRA EILINIS DALYKAS SUPRASKIME, KAD . . .

Milijonai žmonių neturi darbo, milijonai gyvena pusalkaniai, o tuo pačiu metu mažieji nepriklausomi fermeriai neturi kur dėti žemės ūkio produktų, bankrutuoja, keliasi į miestus.

Protingai galvojant, valdžia iš mažųjų nepriklausomų fermerių žemės ūkio produktus turėtų supirkinėti rinkos kainomis, kad jie nebankrutuotų ir dalinti alkaniems skurdžiams bei bedarbiams.

Tiesa, praeitais metais agrikultūros departamentas valdžios priskrovusiuose sandeliuose pieno produktų perviršiaus 224 milijonus svarų išdalino varguomenei, bet ar mažiesiems fermeriams tas palengvino sunkią naštą, ar varguomenei palengvėjo gyvenimas? Ne.

Laimėtojais išėjo agrobiznio didieji pieno procesoriai, iš kurių valdžia superka jų produktų perviršį.

Nemaža Amerikos bankų turi sukisę daug pinigų neišsivysčiusiose šalyse, kurios atsidūrė ant bankroto slenkščio. Kyla sumanymas, kad šiuos bankus turėtų gelbėti mokesčių mokėtojai, kad bankai, neatgavę paskolintų pinigų iš neišsivysčiusių šalių, nepradėtų bankrutuoti čia namie—Amerikoje.

Vargu ar nors vienas mokesčių mokėtojas sutiktų gelbėti šalies bankus nuo bankrutavimo, kai bankai gerai laikais iš tolo negalvojo dalintis gautais, neišsivysčiusiose šalyse pelnais su mokesčių mokėtojais.

Zinoma, jeigu mokesčių mokėtojai tuos bankus valdytų, turėtų gelbėti, bet dabar . . . "Daily World" teisingai pažymi, ar ne metas juos nacionalizuoti.

Nedidelėje Karibų jūros Grenada saloje įsikūrė Grenados-USSR draugystės organizacija. Kaip pažymi salos nacionalinių jėgų telkimo ministras Selwyn Strachan, šios organizacijos įkūrimas dar vienas žingsnis geresniam salos liaudies bendravimui su darbo žmonių šalies liaudimi.

Tokių su TSRS draugystės organizacijų 1982 metais buvo 131 pasaulio šalyje. Tai ženklas, kokios pasaulio tautų nuotaikos TSRS atžvilgiu.

Draugystės organizacijos su TSRS skatina turizmą į abi puses, kultūrinį bendradarbiavimą, studentais pasikeitimą, savitarpinę pažintį.

Pas mus American-Soviet Friendship organizacijos komitetų yra virš penkiasdešimtys miestų. Juose priklausyti ir darbuotis labai svarbu kiekvienam taikos šalininkui, doram žmogui.

Baigė statyti "Merkio" pienininkystės kompleksą

"MERKIO" eksperimentinio ūkio pienininkystės komplekso panorama.

Reikšmingi, kartu iš sunkūs buvo praėjusieji metai dirbusiems, statant milžiną "Merkio" eksperimentinio ūkio pienininkystės kompleksą. Tačiau darbas buvo baigtas planuotu laiku.

Dabar žvelgiant į didelių darbų pabaigtuvių vainikus—pastatytas didžiulis tvartas, kuriame po vienu stogu išsities daugiau kaip 1,800 galvijų, prie jo priblokta melžykla su "karuselės" melžimo agregatu, suręsti statiniai pašarams laikyti: daržinė, šienainio bokštai, tranšėjos, pastatyti mėšlo kaupimo ir

Kalifornijos demokratų senatorius Alan Cranston, rėmęs Čikagos pirmiuose rinkimuose Harold Washingtoną, kai šis laimėjo rinkimus pareiškė, jog Čikagoje į paviršį iškilo žymus nacionalinis lyderis.

Senatorius Cranston ir Harold Washingtonas yra abu už branduolinio ginklo išaldymą, prieš ginklavimąsi, už taiką pasaulyje, už tautų sambūvį.

Kiti nacionalinės reikšmės politikai Čikagoje pirminius rinkimus, kuriuose laimėtoju išėjo Harold Washington, vadina "nedidele Čikagoje revoliucija".

Išties, pažangių nuotaukų negro Harold Washingtono rasistinėje Čikagoje laimėjimas nėra eilinis dalykas.

Suvedus "Vilnies" vajuos atnaujinimui prenumeruotų rezultatus ir matant kaip eina silpnai \$20,000 vajuos, laikraščiu gyvuoti darosi sunkios dienos. Direktoriai ir laikraščio darbuotojai laukia dalininkų suvažiavimo ir tikisi, kad dalininkų sveikinimai materialinę laikraščio padėtį pataisys.

Laikraščio skaitytojai, rėmėjai bei bičiuliai turėkime tai galvoje. Supraskime, kad laikraštis laikosi ne iš prenumeratų, o iš skaitytojų aukų.

S. J. Jokubka

apdoravimo įrenginiai, veikia katilinė bei patalpų šildymo ir ventiliavimo įtaisai, nutiesti vandentiekio ir kanalizacijos tinklai, įrengtos patogios darbo ir pagalbinės patalpos.

Statybininkams statant šį kompleksą buvo savotiška mokykla.

Turėjo išbandyti bei įsisavinti naujus darbų organizavimo metodus, išmokyti montuoti naujoviškas konstrukcijas, naudoti naujas medžiagas. Visa tai padėjo kelti statybininkų kvalifikaciją, tobulinti jų įgūdžius, ruošti dar atsakingesnių užduočių vykdymui.

ANTILIAUDINIS KURSAS

Braitono mieste įvyko Didžiosios Britanijos valdančios konservatorių partijos kasmetinė konferencija. Jos vadovų kalbos ir konferencijoje priimtoms rezoliucijoms rodo, kad Anglijos konservatoriai ir ateityje ketina vykdyti antiliaudinį, reakcinį kursą.

Partijos lyderiai aiškiai tikėjosi pasinaudoti šovinistinėmis nuotakomis, sustiprėjusiomis šalyje ryšium su jų karine avantiūra Pietų Atlante (Folklando salose), ir pataisyti savo pozicijas, kurias smarkiai pakirto sunki Anglijos ekonomikos padėtis.

Bet toliau blogėjanti ekonominė situacija šalyje ir ypač—katastrofiška padėtis darbo rinkoje niekais paverčia šiuos planus. Iš tikrųjų—daugiau kaip per trejus konservatorių valdymo metus gamyba Didžiosios Britanijos apdirbimo pramonėje sumažėjo 15 procentų, o bedarbių skaičius aiškiai sumažintais oficialiais duomenimis viršijo 3.3 milijono žmonių. Net ketvirtą dešimtmečio "didžiosios depresijos" laikotarpiu Anglijoje nebuvo tiek daug žmonių, neturinčių galimybes dirbti.

Tuo tarpu M. Tečer vyriausybės ekonominės politikos tikslas—ieškoti išėjimo iš ekonominės krizės darbo žmonių sąskaita. Konferencija Braitone parodė, kad torių vyriausybė neketina keisti šios politikos pagrindų. Jie žinomi: tai asignavimų nacionalizuotoms ekonomikos šakoms mažinimas, socialinių programų apribojimas, profsą-

jungų teisių puolimas. Šio kurso bus laikomasi ir ateityje. Pavyzdžiui, vyriausybė ketina sparčiau denacionalizuoti (tai yra perduoti privačiam kapitalui) naftos ir dujų pramonę. Ekonominis sunkumas komplikuoja sunki didėjančių kariuomenių išlaidų našta.

Šia proga reikėtų priminti, kad nesenai įvykusi opozicinės leiboristų partijos kasmetinė konferencija ryžtingai stoji prieš pavojingą militaristinę konservatorių vyriausybės kursą. Ji ipareigojo būsimą leiboristų vyriausybę, jeigu ši partija laimėtų parlamento rinkimus, likviduoti visas branduolinių bazes šalies teritorijoje, atšaukti planus apginkluoti jos povandeninį laivyną raketomis "Traident" ir neleisti dislokuoti Anglijos teritorijoje Amerikos sparnuotųjų raketų, taip pat kitų rūšių masinio naikinimo ginklo.

Didžiojoje Britanijoje vis labiau stiprėja masinis judėjimas prieš pavojingus karinius torių vyriausybės planus, prieš jos antiliaudinį socialinį ekonominį kursą.

V. Sereika

— Laikraščio "Washington Post" apklausinėjimo duomenimis, 59 procentai Amerikos žmonių už apkarpymą karinio biudžeto, o ne socialinių programų.

— Jungtinio centro politinėms studijoms duomenimis, per pastaruosius 15 metų Amerikoje žymiai padidėjo mokyklose rasinė diskriminacija.

V. KRĖVĖ—LITERATŪROS PROFESORIUS

Minime V. Krėvės-Mickevičiaus gimimo šimtąsias metines. Kalbame apie jį ne tik kaip apie žymų rašytoją, folkloristą, bet ir kaip Kauno bei Vilniaus universitetų slavų kalbų ir literatūros profesorių, filologijos ir filosofijos daktarą, vieną pirmųjų tarybinių akademikų, pirmus žingsnius žengiančios Lietuvos TSR Mokslų akademijos prezidentą.

Apie V. Krėvę, buvusį Kauno universiteto humanitarinių mokslų fakulteto dekaną, mintimis dalijasi Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto dekanas docentas Jonas Balkevičius:

Vilniaus universiteto Didžiojo kiemo—atminimo ir iškilnių kiemo—marmuro lentoje tarp žymiausių šios mūsų mokslo šventovės žmonių įrašytas VINCAS KRĖVĖ MICKEVIČIUS. Mintyse priduriame—lietuvių literatūros klasikas, profesorius, tuo nusakydami šio žymaus žmogaus vietą lietuvių literatūroje ir kultūroje. Čia, kaip ir Universiteto atminimo lentoje, V. Krėvė-Mickevičius yra kartu su jo dvasiai artimiausiais žmonėmis—literatūros klasikais ir profesoriais Balu Sruoga ir Vincu Mykolaičiu-Putinu. Trys žymūs rašytojai, profesoriai kūrė mūsų literatūrą ir klojo mokslinius bei metodologinius literatūros dėstymo aukštojoje mokykloje pagrindus.

Iš atsiminimų ir gyvų paliudijimų aišku, kad pagrindinis profesorius Vinco Mickevičiaus paskaitų traukos centras buvo jo paties asmenybė, gili erudicija, nuostabi atmintis, karšta literatūros meilė.

V. Mickevičius-Krėvė—išsitas dzūkų dvasios žemynas, dar visas neapeitas ir neištyrinėtas. Tik Žemaitė gali lygintis su V. Krėve tuo nuostabi ir giliu sutapimu su gimtuoju žemės plotu, jo dvasia, buitimi, gamta, kalba. Bet V. Krėvė yra ne tik rašytojas, bet ir profesorius, mastytojas. V. Mickevičiaus-Krėvės kūrybinės minties simbolinis kelias—nuo dzūko šiaurinės pastogės iki dangaus ir žemės sūnų gilaus filosofinio apibendrinimo. Intelektu, filosofinio mąstymo jėga leidžia jam savo kūryba atsipalėti nuo gimtinės ir pakilti iki didžiųjų žmogaus kelių ir klystkelių viršūnių. Nuo jų ir mes matome giliau ir toliau.

Kartą žiūrėdamas pro Universiteto Lietuvių literatūros katedros langą, profesorius V. Mykolaitis-Putinas yra prasitaręs, kad jis tarsi jaučia Universitete tebegyvenančias čia buvusių, dirbusių žymųjų

žmonių dvasias. Be šito visai realaus, nemistifikuojamo pojūčio mes negalėtume jausti ir nacionalinės kultūros tradicijų, jų poveikio. V. Krėvė-Mickevičiui, žymiam rašytojui, čia tenka labai svarbi vieta. Nemažiau svarbi ir V. Krėvės—literatūros profesorius, slavisto, mokymo proceso aukštojoje mokykloje organizatoriaus reikšmė.

Įėjė į dabartinę Filologijos fakulteto 118 auditoriją, mes prisimename, kad čia nors ir neilgą laiką buvo Universiteto didžioji Slavistikos auditorija. Auditorija, kurioje paskaitas skaitė lietuvių literatūros klasikas, profesorius V. Krėvė.

Visiškai įrengtą šią auditoriją puoš respublikine premija pažymėti dailininkės Ramutės Jasudytės gobelenai, įkvėpti Dainavos šalies senų žmonių padavimų.

Eduardas Kaniava

TSRS liaudies artistą Eduarda Kaniavą meno bičiuliai mato ne tik Operos ir baleto teatro scenoje. Jis nuolat kviečiamas į kūrybinius vakarus, susitikimus su klausytojais ir žiūrovais.

Dar būdamas Konservatorijos studentu, E. Kaniava 1958 m. priimamas solistu stažuotoju į Operos ir baleto teatrą. Per palyginti trumpą laiką jaunas solistas tampa pagrindiniu teatro baritonu. Tam padeda ir puikūs igimti duomenys, ir didelis troškimas perprasti kūrybinės sėkmės paslaptis, taip pat atkaklus darbas, energija, veiklumas. Šie privalumai solistą tebepuošia ir šiandien.

Per nepilnus 25 metus operos scenoje sukurta daugiau kaip 40 vaidmenų, vaidinta 1300-uose spektakliu, sudainuota 270 rečitalių. Dainuota bemaž visose Lietuvos vietovėse, didesniuose Tarybų Sąjungos miestuose ir 27 užsienio šalyse. Tokie platūs dainininko kūrybinės veiklos mastai. Apie tai kūrybiniame susitikime Lietuvos TSR meno darbuotojų rūmuose gausiems E. Kaniavos talento gebėjams plačiai papasakojo buvęs operos solistas, LTSR liaudies artistas Kostas Šilgalis. Užsimezgė įdomus dialogas. Buvo paliesta daug aktualių klausimų, liečiančių dainininkų ruošimą Konservatorijoje (dabar E. Kaniava čia dėsto dainavimą), pirmuosius savarankiškus kūrybinio darbo žingsnius teatre, profesinio meistriškumo ugdymo problemas. Įdomu buvo klausyti dainininko samprotavimų apie šiuolaikinės muzikos atlikimą ir jos propagavimą.

Zenonas Paulauskas

Donelaičio muziejus jo vardo mokykloje

Klaipėdoje yra Kristijono Donelaičio vardu pavadinta mokykla. Neseniai sužinojau, kad joje kuriamas lietuvių grožinės literatūros pradininko muziejus. Pasakiau kuriamas, nes pats steigimo aktas nieko neregamentuoja—muziejus kiekvienu nauju eksponatu tveriasi, auga, gyvena.

Medžiagą apie lietuvių poetą daug metų kaupė šios mokyklos mokytojai, mokiniai. Kartą, švenčiant eilinę rašytojo gimimo dieną, vienas iškilnių svečias, filologijos daktaras Leonas Gineitis iškėlė mintį dėl K. Donelaičio muziejaus įsteigimo. Šią idėją pasigavo mokyklos direktorius Romualdas Bļoškys ir mokytojai lituanistai. Prasi-dėjo tikrasis medžiagos rinkimas. Mokykla užmezgė ryšius su lietuvių literatūros klasiko kūrinių vertėjais į TSRS tautų bei užsienio kalbas. Labai daug padėjo steigiant muziejų Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros institutas, ELTOS fotokorespondentas, klaipėdielis Bernardas Aleknavičius, buvęs šios mokyklos mokytojas, vertėjas Vladas Nausėdas, dailininkas Edmundas Malinauskas, Klaipėdos kraštotyros muziejaus kolektyvas, istorijos kandidatas iš Šiaulių Vytautas Urbonavičius padovanojo muziejui filmą apie kasinėjimus Kristijono Donelaičio tėviškėje Tolminkiemyje.

O dabar apie patį muziejų, besiruošiantį priimti lankytojus. Kaip rašo laikraštis "Tarybinė Klaipėda", muziejuje bus 13 stendų. Pirmajame—rašytojo portretas, biografija ir kūrybos charakteristika. Antrajame—Kristijono Donelaičio tėviškės—Mažosios Lietuvos istorija. Iš trečiojo stendo sužinosime, kaip vystėsi senoji lietuvių literatūra. Ketvirtajame stende išvysime senos Lazdynėlių fotografijos kopiją. Ji buvo gauta iš Leningrado. Yra taip pat nuorašas dokumento apie K. Donelaičio įstojimą į universitetą ir t. t.

Iš muziejaus stendų sužinosime, kaip "Metų laikų" autoriaus asmenybė atsispindėjo rašytojui, poetui, kompozitoriui, dailininkui kūriniuose, kaip įamžintas K. Donelaičio atminimas. Matome laivų, aikštelių, pavadintų jo garbei, fotografijas.

Įdomus stendas, supažindinantis mus su rašytojo kūrinių vertimais į kitas kalbas. Muziejaus ekspoziciją papildė pirmasis "Metų laikų" V. Ivanovo vertimas į rusų kalbą. D. Brodskio skirtingų metų vertimo fragmentų fotokopijos, taip pat knyga su vertėjo autografu.

Iš šio stendo sužinojome, kad lietuvių literatūros klasiko kūrinių domėjosi latvių vertėjas K. Vatsonas. Muziejaus ekspozicijoje yra jo "Metų laikų" vertimo fotokopija (1822-1823 m.), kito K. Donelaičio kūrinių vertėjo, poeto Janio Rainio biografiniai duomenys (vertimo rankraštis neišliko). Susipažinę su tuo stendu, sužinojome, kad K. Donelaičio kūriniai buvo išversti į lenkų, čekų, anglų, lotynų, žydų, esperanto, vengrų, vokiečių ir kitas kalbas. Ekspozicijoje yra išverstų knygų arba jų fotokopijos.

Medžiaga muziejui teberenkama. Tas darbas, kaip sakėme, nesibaigs ir po to, kai muziejus pradės veikti. Šio muziejaus direktorė, dirbanti visuomeniniais pagrindais, mokytoja pensininkė Sofija Karpavičienė papasakojo, kad ruošiamasi susisiekti su "Metų laikų" vertėju į japonų kalbą Iko Murata—tikimasi, kad netolimoje ateityje vertimų stende bus "Metų laikai" japonų kalba. Ekspoziciją papildys Kristijono Donelaičio bulvaro Maskvoje fotografija ir kt.

Muziejų kurti padeda ir patys mokiniai. Susipažinę su muziejaus fondais, pamatėme ten geriausių moksleivių referatus, skirtus K. Donelaičio kūrybai. Sužinojome apie mokykloje rengiamą K. Donelaičio kūrinių skaitovą, inscenizacijų konkursų nugalėtojus, išvydome "Metų laikų", poeto pasakėčių iliustracijas, kurių autoriai yra jaunieji mokyklos dailininkai, vadovaujami mokytojo Petro Gužo.

Tai gi, prisidėdami prie muziejaus, moksleiviai papildys ir savo žinias apie Kristijoną Donelaitį, jo kūrybą, "Metų" kelią į pasaulį.

Fotokopija, nuotrauka, knyga—nėra tik muziejaus eksponatai, istorijos relikvai. Istoriją, be abejo, kuria žmonių veikla, bet ir istorija veikia mus—sąmonę, jausmus, toje sąsajoje stiprėja mūsų intelektualinės ir materialinės galios, plaka gyva tautos širdis. Juozas Mockus

MENAS KELIAUJA Į KAIMĄ

Pasvalio kultūros namuose dar trūkia statybininkai, o Vilniaus "Dailės" kombine jį galima pamatyti visus meno kūrinius, skirtus šio naujo rūmo interjerui.

—Visuomeninių pastatų interjerai mūsų respublikoje kuriami kompleksiskai—pasakė vienas iš projekto autorių architektas V. Vizgirda.—Nuo pat pirmųjų projektavimo dienų į darbą įtraukėme ir grupę taikomosios dailės meistrų. Dailininkas K. Satūnas, pavyzdžiui, sukūrė penkis plono stiklo vitražus kultūros namų kavinei. Pastato vestibulius papuoš A. Butvilos įvairiaspalvėm glazūrom spindintis trisdešimties kvadratinį metrų dydžio keramikinis pano ir L. Glinskio dekoratyvinė kaltos geležies pertvara, poilsio kampe-lį—A. Lauciaus unikalių keramikos vazų komplektai. Interjerui atrinkti S. Jusonio, L. Tuleikio, R. Bičiūno, A. Martinaičio, kitų žinomų respublikos tapytojų paveikslai.

GYVENIMAS

Aš jį gavau tik vieną,
Vienintelį, kaip širdį,
Ir jo kiekvieną dieną
Nešu krauju nugirdęs.

Su jo trumpu šešėliu
Einu per žemės dulkes...
Ir viesulai iššėlę,
Ir dienos tuščios, smulkios

Į vieną grandį jungias,
Viena gyvybė plaka,
Ir nežinau, ar jungas,
Ar dovana man teko.

Teku jame kaip lašas
Beribėj okeano.
Ir kur jis mane neša,
Gyvenimas tas mano?!

Aš jį gavau tik vieną,
Man amžinybės vertą,
O grįžki, mano dienos,
O grįžkit dar kartą!

Kostas Korsakas

Televizija atėjo į pagalbą dėstytojams

Nuotraukoje: Vilniaus valstybinio pedagoginio Instituto mokomosios televizijos laboratorijos vedėjas Levas Kianevskis ir vyresnysis inžinierius Vytautas Gaučys.

Dėstytojas aiškino Vilniaus pedagoginio instituto studentams naują temą. Televizoriaus ekrane keitėsi dėstytojų iliustruojančios diagramos, lentelės, brėžiniai; paskui studentai žiūrėjo šiai temai skirtą filmą. Tokias laidas transliuoja instituto mokomosios televizijos laboratorija, kuri prieš metus įsikūrė naujame šios mokymo įstaigos korpusė.

Laiptais pakylame į laboratoriją. Pro stiklo lubas nušviestoje patalpoje prie prietaisų triušia laboratorijos vedėjas Levas Klenevskis ir vyresnysis inžinierius Vytautas Gaučys. Ruošiama eilinė laida būsimiems pedagogams.

— Į keturias auditorijas galime transliuoti mokomąsias laidas. Dėstytojai iš anksto užsisako programą, paruošiamą ją ir reikiamu laiku studentai televizoriaus ekrane gali stebėti demonstruojamą bandymą, vaizdą pro mikroskopą, prietaisų parodymus ir daugelį kitų dalykų,— pasakoja L. Klenevskis.

Ruošiamos laidos fizikams, lituanistams ir kitų specialybių studentams. Demonstruojant kino filmą ar įrašą, padarytą vaizdo magnetofonu, galima sustabdyti reikiamą kadra, rodyti jį tol, kol būtina.

TELEFONAI AUTOESTRADOSE

Važiavo automobilis keliu ir sugedo. Įvyko avarija, sužeistas žmogus. Ir vienu, ir kitu atveju reikalinga skubi pagalba. Skubiai išsiviešinti gydytoją, autoinspektorių, meistrą galima telefonu. Todėl seniai buvo galvojama apie operatyvų telefono ryšį prie pagrindinių respublikos kelių. Ryšinininkai pasiūlė įdiegti linijinius radiotelefoninius ryšius—“Altajaus” radijo sistema. Toks ryšys įrengiamas automagistralėje Vilnius-Kaunas-Klaipėda.

Aparatai išdėstyti kas trys kilometrai. Telefono konstrukcija gan paprasta: užrašytas numeris, nėra ragelio—tik mikrofonas ir mygtukas. Naudotis reikia tik būtiniais atvejais. Norint iškviešti greitąją pagalbą, autoinspekcijos pareigūną

Kartais naudojamos ir centrinės televizijos laidos.

Technika, atėjusi į pagalbą dėstytojams, vis labiau įauga į mokyimo-auklėjimo procesą. Praėjusiais metais darbštus laboratorijos kolektyvas parengė aštuonis šimtus valandų mokomųjų laidų. Ateityje planuojama išplėsti laboratoriją iki televizijos centro, mokomąsias laidas transliuoti į penkiolika auditorijų.

Televizija vis dažniau panaudojama auklėjimui. Studentai paruošė mokslo metų pradžios minėjimą, programas, skirtas tradicinei astronomų dienai, Tarptautinei moters dienai. Jos buvo transliuojamos ir auditorijoms per vietos televiziją. Ir dėstytojams, ir studentams malonu, kai ekrane pasirodo gėlių puokštė ir nuskamba šilti sveikinimo žodžiai.

Mokomosios televizijos laboratorijoje lankosi respublikos pedagogų delegacijos. Praėjusiais metais beveik penkiasdešimt ekskursijų domėjosi televizijos pritaikymu mokymo-auklėjimo procese. Visiems čia atėjusiems paaiškinama, parodoma, kaip dirba mažas laboratorijos kolektyvas. Stengiamasi, kad mokytojai panaudotų savo mokyklose tai, ką pamatė. **Linas Senkus**

ar autoserviso techninę tarnybą, tereikia paspausti trumpam mygtuką ir, sulaukus atsakymo, pranešti, kas atsitiko, kokios pagalbos reikia.

Telefono stulpeliai statomi automagistralės žaliosios juostos viduryje, jie nudažyti geltonai oranžine spalva, gerai matomi. Prie kiekvieno kilometrino ženklo bus nurodyta artimiausio telefono kryptis.

Ryšinininkai jau sumontavo visą aparatūrą Vilnius—Kauno magistralėje. Baigiamas telefonizuoti Kauno—Kryžkalnio ir Klaipėdos ruošas. Kitais metais toks pat ryšys sujungs Klaipėdą per Palangą—Šiaulius—Ukmergę su Vilniumi. **J.**

Lietuvos ekonominiai ryšiai su užsieniu

Tarybų valdžios metais Lietuva iš buvusio agrarinio kapitalistinių šalių priedėlio virto klestinčia industrine-kolūkinė respublika su aukštai išvystyta pramone, stambiu, mechanizuotu ir intensyviu žemės ūkiu, aukštu kultūros, mokslo, meno lygiu. Šalia pasiukojančio jos gyventojų darbo, broliškų tarybinių respublikų paramos, gana žymų vaidmenį čia suvaidino ir respublikos dalyvavimas visos šalies užsienio ryšiuose.

Pokario laikotarpiu, kai reikėjo atstatyti sugriautą liaudies ūkį, ypač pramonę, ugdyti naujas jos šakas, Tarybų Lietuva gavo daug įrengimų, pirtų užsienyje. Šie įrengimai—tai visiškai sukomplektuotos įmonės ir technologinės linijos arba atskiros staklės, mašinos ir prietaisai—buvo tiekiami tiek iš Ekonominės savitarpio pagalbos Tarybos, tiek ir iš kitų pasaulio šalių. Pavyzdžiui, stambios siuntos komplektinių įrengimų buvo panaudotos statant Lietuvoje mineralinių trašų, dirbtinio pluošto ir odų, surenkamųjų namų įmones ir gamyklas, paleidžiant medžio ir mineralinių plytų, kai kurių baldų, kartono taros, pašarinių mielių iš celiuliozės atliekų gamybinius pajėgumus. Be to, buvo gauta įrengimų granitui pjauti ir šlifuoti, gelžbetoniui, keramikinėms plytelėms, pieno ir žuvies konservams, alui gaminti ir t. t.

Daug importinės technikos panaudota žuvies pramonėje. Žvejybiniai laivai atplukdyti iš Vokietijos Demokratinės Respublikos, Lenkijos, Bulgarijos, Suomijos, Danijos, Vakarų Vokietijos. Nemažą reikšmę turi taip pat importinė žemės ūkio technika, medicinos įrengimai, staklės, mašinos, prietaisai įvairioms liaudies ūkio šakoms bei

mokslo centrums.

Tačiau Lietuva ne tik importuoja prekes iš užsienio. Didžiuoliai pasiekimai ekonomikoje padėjo jai išsikvoti gerą eksporterės vardą. Jei pirmaisiais pokario metais Lietuvos eksportas buvo nežymus, o šeštojo dešimtmečio pradžioje vyravo mėsos ir pieno pramonės gaminiai, tai dabar pusę visų parduodamų užsieniui prekių sudaro mašinų gamybos ir metalo apdirbimo pramonės produkcija—aukšto tikslumo staklės ir instrumentai, plaukiojantys dokai, elektros suvirinimo įrengimai, elektroninės skaičiavimo mašinos, elektros motorai, elektros skaitikliai, dažymo agregatai, laboratoriniai įrengimai, radijo aparatūra, televizoriai, žemės ūkio mašinos, dviračiai paaugliams ir daug kitų gaminių. Savo produkciją šių pramonės šakų įmonės siunčia į 77 pasaulio šalis. Eksportuojančia šaka tapo ir žuvies pramonė.

Buržuaziniams metais nebuvo cemento ir stiklo pramonės, o dabar šios pramonės šakos ne tik tiktai visiškai patenkina išaugusius Lietuvos statybų poreikius, bet ir tiekia savo gaminius kitoms sąjunginėms respublikoms bei eksportui. Į užsienio rinkas siunčiama taip pat mineralinė vata, stiklo blokai, apšildymo katilai, plytos, drenažo vamzdžiai ir kt. Panaši padėtis ir medžio apdirbimo pramonės šakoje, kuri dabar eksportuoja medienos plokštes, baldus, įvairių rūšių popierius, kartoną ir kt. Lengvoji pramonė užsieniui siunčia audinius, užuolaidas, trikotažą, galanterijos bei kojinių gaminius ir daug kitos produkcijos.

Lietuvos pramonės įmonės taip pat tiekia savo produkciją objektams, statomiems užsienyje, padedant Tarybų Sąjungai. **Z. Juodka**

LIETUVIŠKI SŪRIAI

Lietuva nuo seno garsėja gardžiais pieno produktais. Tik kadaise močiūčių naudotas sviesto muštuvės, sūrmiaišų slėgtuvus dabar pakeitė ištisos mechanizmų linijos, sudėtinga aparatūra. Tačiau šiose, kad ir labai moderniose įmonėse, neapsieinama be liaudiškų receptų. Perėmę senelių “paslaptis”, nūdienos meistrai gamina kelių rūšių skanų sviestą, įvairius sūrius, varškę, saldžią grietinėlę... O gaminti visa tai yra iš ko—per metus 60 pieninių ir sūrinių, priklausančių penkiems stambiems kombinatams Vilniuje, Kaune, Šiauliuose, Panevėžyje, Klaipėdoje, perdirba apie keturis milijonus tonų pieno.

Pritaikyti prieš kelis amžius naudotas receptūras pramoninėje gamyboje padeda Lietuvos sviesto ir sūrinių pramonės mokslinio tyrimo instituto specialistai. Keliaudami po Sūduvos, Žemaitijos krašto kaimus, klausinėdami senų žmonių, jie daug sužino įdomaus, kaip tame ar kitame Lietuvos krašte buvo gaminamas sviestas, įvairūs sūriai, varškė.

Lietuvos pieno pramonės gaminiai turi gerą paklausą ne tik vidaus rinkoje. Čekoslovakija ir Austrija, Vokietijos Demokratinė Respublika ir Kuba—tai tik dalis šalių, į kurias siunčiama jos produkcija. Jau beveik 20 metų lietuviški sūriai eksponuojami Tarybų Sąjungoje bei užsienio šalyse vykstančiose parodose, mugėse, kur susilaukia gero įvertinimo. Antai netoli Seredžiaus esančioje Belvederio pienuose gaminamas “Olandų

liliputas” tarptautinėje parodoje Vokietijos Demokratinėje Respublikoje buvo apdovanotas aukso medaliu, “Silutės” bei “Nemuno” sūriai pelnė aukštus įvertinimus Prancūzijoje, taip pat Belgijoje vykusiame mugėse, Lietuvoje sukurti niekuo nenusileidžiantys įžymiam “Rokforui” fermentiniai sūriai “Sėtos”, “Lietuviškas”, “Klaipėdos” ir kai kurie kiti.

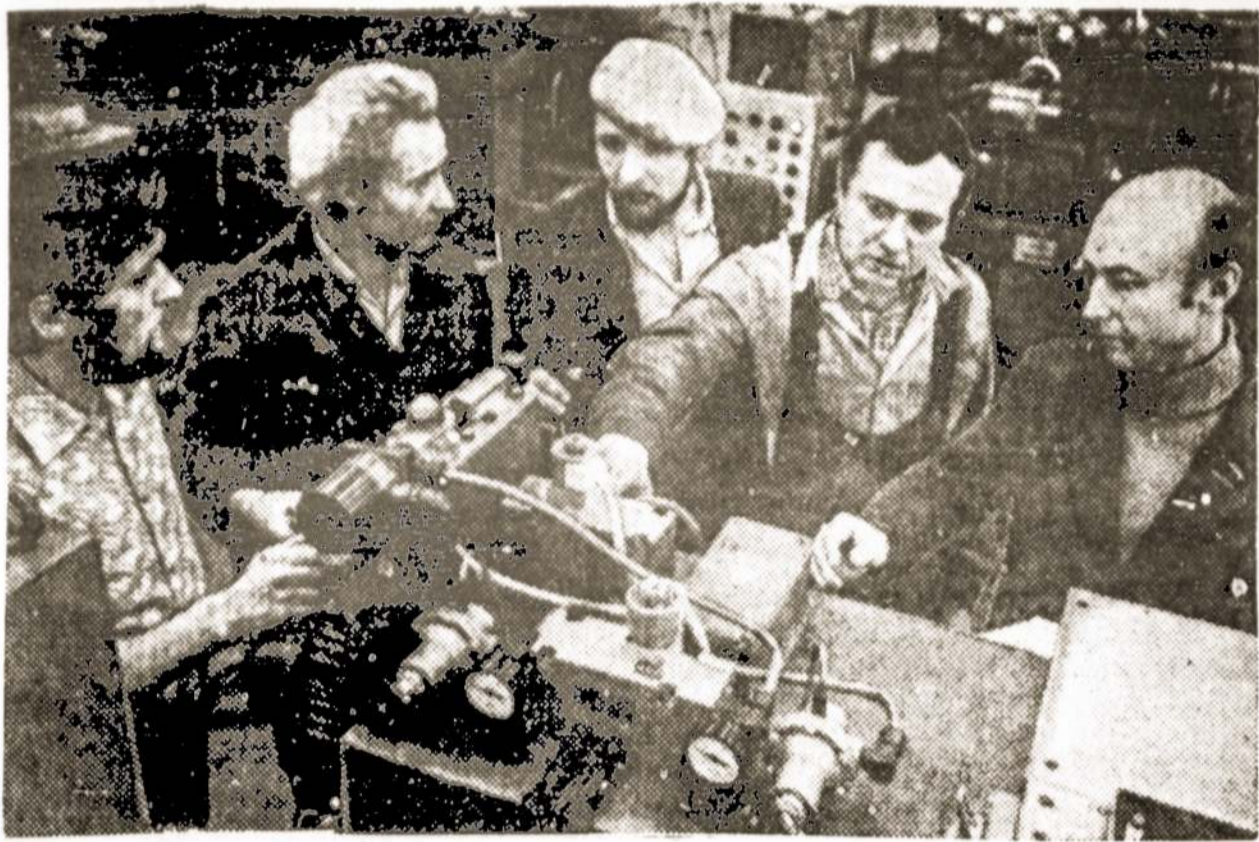
— Didėjant pieno produktų gamybai,—sako Lietuvos TSR mėsos ir pieno pramonės ministras Marijonas BUKLYS,—tenka kompleksiskai rekonstruoti senas ir statyti naujas įmones. Jau pradėta statyti didelė Telšių sūrinių gamykla. Per pamainą ji išleis penkis tonas sūrinių, Telšių ir aplinkinių rajonų gyventojams kasdien patieks po pusšimtį tonų pieno produktų. Didelė įmonė taip pat iškils Alytuje, nauja pieninė—Kaišiadoryse. Jose dirbs labai naši technika, gauta ir broliškų Tarybų Sąjungos respublikų, Olandijos, Vengrijos firmų.

Dainius Ručinskis

ARGENTINIEČIAI VILNIUJE

Vilniuje gastroliavo Buenos Aires San Martino teatro dramos trupė. Respublikos Akademinio dramos teatro scenoje svečiai suvaidino Frederico Garcijos Lorcos pjesę “Bernardos Albos namai” ir šiuolaikinio Argentinos dramaturgo Serchijo de Seko “Arena”. Pirmą kartą Tarybų Sąjungoje viešintis argentiniečių teatras šios kūrybinės kelionės metu jau pabuvojo Maskvoje ir Leningrade.

Vilnis, 1983 kovo 17

Siaulių staklių gamykloje pradėtos gaminti naujos konstrukcijos pusautomatis. Jis gerokai pranoksta anksčiau čia gamintus našumu, apdotojamą detalių tikslumu.

Nuotraukoje: Vyresnysis meistras Kazimieras Mikšys [dešinėje], surinkėjai Stasys Pocius, Stasys Mozūrevičius, Vytautas Dziugas ir Bronislovas Stankūnas prie surenkamo pusautomatio. A. Dilio nuotrauka

NAUJAS ŽINGSNIS Į PRIEKĮ

Respublikos darbo žmonės įvykdė svarbiausias 1982 metų planines užduotis. Tai pažymima Lietuvos TSR centrinės statistikos valdybos pranešime, kaip 1982 metais įvykdytas Lietuvos TSR valstybinis ekonominio ir socialinio vystymo planas.

Gerai padirbėjo pramonės darbuotojai. Prekinės produkcijos realizavimo metinis planas įvykdytas 101,5 procento, virš plano realizuota produkcijos už 132,8 milijono rublių. Gamybos prieaugis pramonėje, įskaitant ir pagalbinę, sudarė palyginti su pirmaisiais penkmečio metais 3,5 procento. Dar spartesniais tempais vystėsi šakos, nulemiančios technikos pažangą, — elektroenergetika, kuro pramonė, mašinų gamyba ir metalo apdirbimas. Spartesniais tempais taip pat dirbo lengvosios pramonės, įmonių, gaminančių kultūrinės-buitines prekes ūkio apyvokos reikmenis, darbuotojai.

Tačiau, pažymima CSV pranešime, kai kurios įmonės neįvykdė nustatytų bendrosios produkcijos gamybos, darbo našumo didinimo užduočių, patiekė vartotojams ne visą produkciją pagal sutartis ir paskyras. Neįvykdytas dirbtinių pluoštų ir siūlų, popieriaus, dviračių paaugliams, buitinių šaldytuvų, televizorių gamybos planas.

Respublikos žemės ūkio darbuotojai, vykdydami TSKP CK 1982 metų gegužės plenumo nutarimus, pasiekė tam tikrą Maisto programos realizavimo rezultatą. Atliktas didelis darbas, dedant pamatus 1983 metų derliui. Viršytas augalininkystės produkcijos, taip pat kiaušinių supirkimo planas. Tačiau ne visiškai įvykdytos pieno, gyvulių ir paukščių pardavimo valstybei užduotys.

ROKIŠKIO BAJORUOSE

Bajoruose, Rokiškio paukštinkystės tarybinio ūkio centre, praėjusį rudenį vaikučius pakvietė naujas vaikų lopšelis-darželis. Gražiam dviejų aukštų pastate yra viskas, kas būtina, kad ir patiems mažiesiems — lopšelinukams — ir augesniems vaikams būtų jauku praleisti dieną, kol jų tėveliai darbe. Žaidimų kambariai, miegamieji, naujutėliai spalvingi baldai, šeimininkėms patogi virtuvė . . .

Ūkis pasistatė erdvų vaikų lopšelių-darželių, kuriame yra vietos devyniasdešimčiai vaikučiams. Kol kas jį lanko septyniadešimt, bet tikima-

Tam tikrų laimėjimų pasiekta vystant transportą ir ryšius, kapitalinėje statyboje. 1982 metais atiduota naudoti tarpukinė kombinuotųjų pašarų gamykla Alytuje, Vilniaus pieno kombinato pieno cechas Giedraičiuose, bitumo gamybos cechas Mažeikių naftos perdirbimo gamykloje. Nauji pajėgumai stojo rikiuotai Kėdainių chemijos gamykloje, Ignalinos statybinio medžiagų kombinate, Panevėžio linų fabrike, Klaipėdos vakarų laivų remonto įmonėje. Kaune atidaryta universalinė parduotuvė. Rekonstravus veikiančias įmones, padidėjo baldų, smulkaus cukraus, nenugriebto pieno produkcijos gamybos, siuvimo pajėgumai. Atiduota naudoti nemažai gyvulininkystės patalpų, pastatytos naujos grūdų saugyklos, siloso ir šienainio gamybos įrenginiai, mineralinių trąšų sandėliai, remonto dirbtuvės, kiti žemės ūkiui reikalingi objektai.

Pakilo liaudies materialinio ir kultūrinio gyvenimo lygis. Vidutinis mėnesinis darbininkų ir tarnautojų piniginis darbo užmokestis sudarė 174,3 rublio. Gyventojai gavo iš visuomeninių vartojimo fondų išmokų ir lengvatų už 87 milijonus rublių daugiau negu 1981 metais, įvestos papildomos apmokamos atostogos vaiko priežiūrai, kol jam sukaks vieneri metai. Valstybinės ir kooperatinės įmonės bei organizacijos, kolūčiai ir gyventojai pastatė 1749 tūkstančių kvadratinės metrų gyvenamojo ploto, iš to skaičiaus kaimo vietovėse — 575 tūkstančių kvadratinės metrų. Pagerintos 135 tūkstančių žmonių butų sąlygos.

Tarybų Lietuvoje 1983 metų sausio 1 d. gyveno 3503,8 tūkstančių žmonių. T. E.

si, kad nuolatinių gyventojų netruks padaugėti. Vadinasi, kelių dešimčių šeimų tėvai gali ramiai dirbti ūkyje.

Si ikimokyklinė vaikų įstaiga yra ūkio žinioje — ūkis viskuo ją aprūpina, darbuotojos irgi jo. Paukštinkystės tarybinio ūkio direktorius Vladas Buivys įsitikinęs, kad taip iš tikro patogiu, kadangi šiuo atveju ūkis, be kitų privalumų, turi galimybę materialiai paskatinti vaikų lopšelio-darželio darbuotojas. Jos irgi jaučia didesnę atsakomybę. Visa tai tik vaikų labui.

K. Vareika

Parduotuvės pradėjo veikti iki 9 val. vakaro

[Pasakoja Liet. TSR prekybos ministras P. Mickūnas]

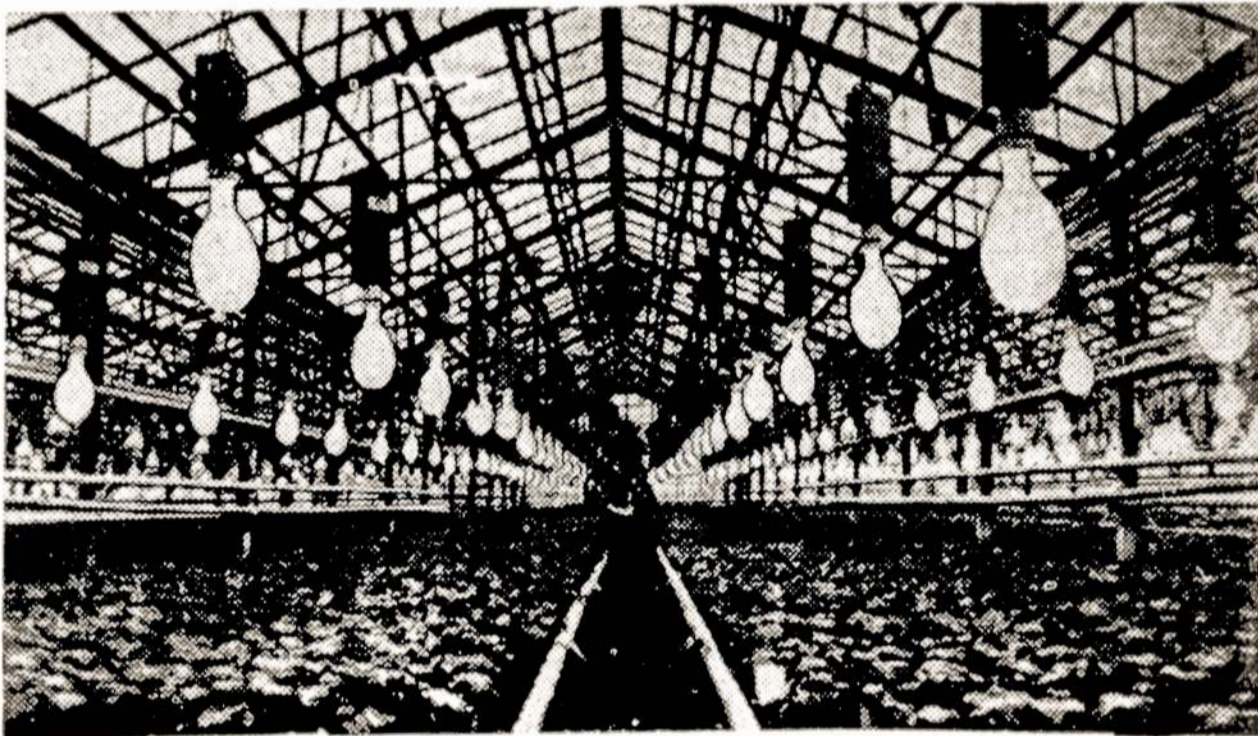
— Greta buitines, sveikatos apsaugos įstaigų parduotuvės bene daugiausia gyventojų lankomos vietas, — pasakė jis. — Ir nuo jų veiklos žymia dalimi priklauso ne tik žmonių nuotaika, bet ir tiesioginio darbo laiko šnaudos. Todėl jau po TSKP CK lapkričio plenumo, atsiliesdami į partijos raginimą stiprinti darbo drausmę, numatėme visą eilę priemonių, įgalinančių lankyti parduotuvėse pirkėjams patogiausiu metu. Nuo sausio 10 d. beveik 70 procentų mūsų ministerijos sistemos ne maisto prekių parduotuvių darbo laikas prailgintas viena valanda, įskaitant ir šeštadienius, o Vilniaus centrinė universalinė jau veikia iki 21 val. Nustatant darbo laiką, stengiama, kad vienodomis prekėmis prekiaujančios parduotuvės dirbtų skirtingu metu.

Dabartiniu metu pertvarkomas ir maisto produktų parduotuvių darbo laikas. Siekiama, kad kiekviename miestų mikrorajone būtų parduotuvė veikianti ne trumpiau

kaip iki 21 valandos.

Miestų gyventojus respublikoje aptarnauja 1600 visuomeninio maitinimo įmonių — valgyklos, restoranai, kavinės, užkandinės ir bufetai. Prekybos ministerijos ir miestų vykdomųjų komitetų nurodymu visuomeninio maitinimo įmonių trestas kartu su pramonės įmonių, mokymo įstaigų, organizacijų vadovais pertvarko valgyklų ir kulinarijos parduotuvių darbo laiką, patikslina atskirų cechų, pamainų bei skyrių darbuotojų maitinimo grafikus.

Svarbus gyventojų aprūpinimo prekėmis rezervas yra prekybinių paslaugų teikimas tiesiog darbo vietose pagal išankstinius užsakymus. Vien pernai tokiu būdu parduotu maisto produktų už 30 milijonų rublių arba 70 procentų daugiau negu 1981 metais. Įmonių, įstaigų teritorijose jau veikia 13 stacionarių maisto produktų parduotuvių, be to, 120 pramonės įmonių ir įstaigų veikia kulinarijos parduotuvėse bei kulinarijos ir konditerijos gaminių skyriai. Šiame penkmetyje tokias paslaugas stengsimės visokeropai plėsti.

Vilniaus šiltnamių kombinate viduržiemėje žaliuoja svogūnai, agurkai, ridikėliai, petražolės, žydi įvairios gėlės. Ši produkcija vežama į sostinės parduotuves. Kombinate dauguma darbų mechanizuota ir automatizuota. Trumpas ir apsiniaukusias dienas čia pakeičia elektra. Oro ir grunto temperatūrą reguliuoja automatai.

Nuotraukoje: Antrajame kombinato ceche auga agurkai.

M. Baranausko nuotrauka

Kolūkiečio kalendorius

„Mokslo“ leidykla parengė ir išleido kasmetinį leidinį, skirtą žemdirbiams, ūkių vadovams, specialistams — „Kolūkiečių kalendorius 1983“.

Kalendorius kaip paprastai pradedamas proginiais, jubiliejiniais straipsniais. Skyrelio „Mokslas — žemės ūkiui“ publikacijose rašoma apie naujų kultūrų veisles, Saulės energijos panaudojimo galimybes, kosminių štebėjimų reikšmę žemės ūkiui.

Kaip taupyti darbo laiką? Kaip organizuoti savo darbo dieną agronomui? Kaip efektyviau lenktyniauti tarp kolektyvų? Į šiuos klausimus atsakoma skyrelyje „Darbo organizavimas, ekonomika“.

Vertingų, dalykiškų žinių, pasiūlymų, rekomendacijų pateikiame žemdirbiams, gyvulių augintojams, mechanizatoriams. Antai „Patarimuose žemdirbiams“ rašoma, kaip auginti lauko kultūras, kaip sodinti ir prižiūrėti bulves, kaip geriau dirvą tręšti mėšlu. Apie ganyklas, joms skirtingą vietą, apie gyvulių ir paukščių priežiūrą kalbama skyre-

lyje „Gyvulių augintojams“.

Kalendoriuje gana plačiai rašoma apie sodybinio pagalvinio ūkio vystymą. Nušviečiama visuomeninių ūkių parama gyvulių augintojams, aiškinama, kaip gyventojams sudaryti sutartis su ūkiais ir kt. Čia patariama, kaip sodinti, auginti medelius ir vaiskrūmius, kaip apsaugoti juos nuo ligų ir kenkėjų.

Respublikos mokslininkai kalendoriuje nagrinėja opias gamtos išsaugojimo problemas.

Leidinyje rašoma sveikatos, higienos, buitines klausimais.

Paskutiniai puslapiai skirti šeimininkėms. Čia joms siūlomi įvairių valgių ir konditerijos patiekalų gamybos receptai, rodomi nauji nėrimo, mezgimo pavyzdžiai.

G. Serapinienė

— Ir nuoširdžiais patarimais siekiame, kad kiti būtų panašūs į mus.

— Tuštybė beribė — jos užtenka visam gyvenimui.

— Savigarba — išbulinta savi-meilė.

— Ir nemirtingas genijus kovoja dėl žemiškos garbės.

Kasdami bulves rado lobį Lietuvoj

Rudeniop, jau lapams nukritus, i LTSR istorijos ir etnografijos muziejų atskriejo žinia iš anykštėnų žemės, Surdegio apylinkių. Pranešė ją Papilių kaime gyvenančių sodiečių Lazinskių sūnus Eugenijus. Paskubėkite, ir kuo greičiau! Moteriškė vaikams variokus išdalys. O seni jie, net pažaliavę, šimtus metų žemėje išgulėję . . .

1967 metų bulviakasis išpuolė giedras, saulėtas. Bulvės Papiluose užderėjo didelės it kumščiai. Ona Mileškevičiūtė, bebaigdama darbus, vagoje pamatė keletą senų variokų. Moteriškė pakasė giliau ir užtiko sukežusio puodo šukes. Po jomis atsivėrė tikra lobių skrynia. Rieškučiomis prijuostėn sėmė moteriškė "skarbus", nešė trobon, žėrė ant stalo . . . Susirinko kaimynai, lingavo galvomis. Turtus radai, ale reikėjo prieš šimtus metų užgimti. Tuomet būtum buvusi grafienė ir paausuota karieta važinėjusi—kikeno smailialiežuviai kaimo senikai. Nors aukso Ona Mileškevičiūtė nesurado, bet variokų pasvirnėn neišpylė, o gal prisi-

reiks.

Lobį moteriškė subėrė geležinė skrynelėn, padėjo šilumoje ant krosnies, kad pinigai nepažaliuotų.

Vienądien kilo nelaukta mintis. Stogą šiferiu greit dengs. Jeigu išplotų pinigėlius, kokios gražios, žibančios galvutės vinims būtų! Ne tas, kas skardelės, kuriois šiferio lakštus sutvirtina.

Reikėjo muziejaus darbuotojui nuošalioj sodybon pavėluoti savaitėlę, kitą—ir būtų saulėje žėrėjęs namas, variniais šilingais nusagstytu stogu. Papilių lobį jis skaičiavo beveik per dieną: 3948 varinės monetos. Daugiausia—Jono Kazimiero lietuviški šilingai. Buvo ir švedų—Karolio XI monetų. Iš kur tiek daug monetų susikaupė vienoje vietoje? Šilingai—smulkūs pinigėliai. Manoma, kad Papilių lobis priklausė smuklininkui. Juk smuklėse už kvortą degtinės mokėjo variokais.

Papilių lobis—vienas gausiausių Lietuvoje.

Leonardas Grudzinskas

Kasmet didina produkcijos gamybą Šilutės baldų kombinatas. Dabar virtuvės baldai surenkami kompleksiskai, mechanizuotu būdu.

Nuotraukoje: Bendras kombinato cecho vaizdas. Darbininkams čia talkina moderni technika. B. Aleknavičiaus nuotrauka

Žemės ūkio istorijos tyrinėtojas

Senosios kartos kooperatininkams gerai žinoma profesorius, ekonomikos mokslų daktaro Petro Salčiaus pavardė. Tai vienas ryškiausių kooperatinio judėjimo organizatorių buržuazinėje Lietuvoje. Mažiau žinomas kaip Lietuvos liaudies ūkio, tuo pačiu ir žemės ūkio istorijos tyrinėtojas, nors šioje srityje gana daug dirbo.

P. Salčius gimė 1893 m. sausio 25 d. dabartinio Prienų rajono Čiudiškių kaime, valstiečių šeimoje. Baigęs Marijampolės gimnaziją, 1913 m. įstojo į Maskvos universiteto teisės fakultetą. Studijuodamas domėjosi kooperacija ir, išklauses Šaniavskio liaudies universiteto Maskvoje aukštuosius kooperacijos kursus, šiam darbui paskyrė didelę gyvenimo dalį. Dėstydamas Kauno, o vėliau Vilniaus universitetuose, jis ir toliau dalyvavo kooperatiniam judėjime.

Po Didžiojo Tėvynės karo P. Salčius atsidėjo Lietuvos liaudies ūkio istorijos tyrinėjimui.

Savo darbuose apie žemės ūkio praeitį Lietuvoje P. Salčius nagrinėja valstiečių padėtį nuo seniausių iki dabartinių laikų. Jis aprašė valstiečių kovą dėl žemės, surinko daug medžiagos apie darbininkų streikus dvaruose 1905 m., apie sunkią dvarų darbininkų būklę prieš Pirmąjį pasaulinį karą ir buržuazinėje Lietuvoje.

Po Didžiojo Tėvynės karo P. Salčius atsidėjo Lietuvos liaudies

8

Melioratoriai nusaūsins tūkstančius hektarų

Ivyko Lietuvos TSR melioracijos ir vandens ūkio ministerijos kolegijos išplėstinis posėdis. Jame buvo apsvaistyti praėjusių metų planų bei socialistinių išpareigojimų įvykdymo rezultatai, aptarti uždaviniai penkmečio tretiesiems įgyvendinant TSKP CK 1982 m. gegužės ir lapkričio plenų nutarimus.

Kaip pažymėjo pranešėjas—Lietuvos TSR melioracijos ir vandens ūkio ministras J. Velička, respublikos melioratoriai sėkmingai įvykdė ir viršijo antrųjų penkmečio metų pagrindines gamybines užduotis. Tačiau jų darbe dar yra nemažai trūkumų. Kai kurios melioracijos organizacijos nekokybiškai atlieka darbus, užvilkina užsakymų įvykdymo terminus, ne visur reikiamas dėmesys skiriamas dirbančiųjų buities sąlygoms gerinti, jų kvalifikacijai kelti, darbo drausmi stiprinti.

Socialistiniuose išpareigojimuose ministerijos kolektyvai numatė šiemet žymiai anksčiau laiko atiduoti žemdirbiams 88 tūkstančius hektarų nusausintų žemių, nutiesti 1000 kilometrų vidukinių kelių, pakalkinti per 200 tūkstančių hektarų rūgščių dirvų, žymiai viršyti kitų kulturtechninių darbų ūkiuose apimtis.

Siekiant įvykdyti šią kompleksinę programą, numatyta suaktyvinti kovą su darbo drausmės pažeidėjais, stiprinti melioracijos valdybų materialinę-techninę bazę, taupiau naudoti medžiagas ir energetinius resursus.

Buvo taip pat aptartos tolesnio bendradarbiavimo su Baltarusijos TSR melioratoriais gairės.

Posėdyje kalbėjo Lietuvos KP Centro Komiteto sekretorius V. Astrauskas.

Melžėjų mokykla

Didinti melžiamų karvių produktyvumą, prailginti jų amžių Utenos rajono ūkiams padeda geresnis mechanizuoto melžimo agregatų eksploatavimas. Pažangos šioje srityje pasiekta sistemingai keliant melžėjų-operatorių kvalifikaciją. Antai Daugalių, "Lenino keliu" kolūkiuose, kur aukšta mechanizuoto melžimo kultūra, didėja primilžiai, brokuojama mažiau karvių.

Per trumpą laiką gerai paruošti darbai gausų būrį melžėjų padėjo "Žemės ūkio technikos" rajono gamybinis susivienijimas, pirmasis respublikoje prieš metus įdiegęs pažangią mokymo formą—mokyklą "ant ratų". Šios mokyklos dėstytojai—kilnojamios mechanizuotos kolonos techninio aptarnavimo stoties vedėjas Algis Kalytis ir žemės ūkio valdybos zootechnikė Birutė Buinevičienė kasdien vyksta į ūkius automašina, kurioje sumontuoti melžimo agregatų maketai.

Tokia mechanizuoto melžimo operatorių apmokymo forma dabar diegiama visuose respublikos rajonuose.

I GARGŽDUS ATĖJO DUJOS

Klaipėdos trečiosios inžinierinių tinklų valdybos statybininkai į Gargždų miestą atvedė trijų kilometrų dujotiekio trasą.

Šimtai miesto gyventojų stebėjo, kaip melsva dujų liepsna supleveno aikštėje pastatyto deglo viršūnėje. Į Gargždų pietvakarių rajoną atkeliauvusiomis gamtinėmis dujomis galės naudotis 1,300 šeimų. Ilgainiui dujotiekio atšakos pasieks daugiaučius namus, imones ir kituose rajonuose.

NAUJO TIPO NAMŲ GAMYBA

Naujo tipo surenkamųjų viešbučių namų gamybą iš keramzito plokščių įsisavino Kapsuko eksperimentinė statybinių konstrukcijų gamykla. Tai leidžia atpiginti statinių savikainą, jie geriau laiko šilumą už namus, montuojamus iš gelžbetonio plokščių. Vienbučiai naujos serijos namai iš tokių konstrukcijų statomi pagal Žemės ūkio statybos projektavimo instituto paruoštus projektus, kuriuose atsižvelgta į žemdirbių pageidavimus.

Cia įrengti erdvesni kambariai, didesnės virtuvės, verandos. Rūsyje—kuro sandėlis, talpios vaisių ir daržovių saugyklos.

Penktą kartą

Magdalenai Paulavičienėi neseniai sukako—107-eri metai. Susilaukė ir proproanūkės.

Nuo Putokšlių, prisiliejusių prie pietinio Draudenių ežero kranto, kilusi, ji čia praleido beveik visą savo nelengvą gyvenimą. Jaunystėje tarnavo pas Sartininų kleboną. Čia susipažino su bernavusiu savo būsiniu vyru. Išlėkė vestuves, grįžo prie iš tėvų paveldėtos žemės. Kai Paulavičius išėjo į pirmąjį pasaulinį karą Magdalena, likusi su mažamečiais vaikais, pati arė žemę, akėjo. Ir medžius sodino, neabejodama, jog jie ją praugs.

Vargu ar Sartininų apylinkėje būtų galima rasti šimtmetę liepą ar kitą miško medį, pragyvenusį Paulavičienę. Ji praaugo visus bendraamžius žmones ir medžius. Jos akyse jau penkioji karta išvydo pasaulį. Duktė Julija Vykertienė jau aštuntąją dešimtį skaičiuoja. Rūpinasi mamos karštinimu. Čia pat gyvena ir anukė Julija Tutlienė. Kaip ji nepasirūpins senelės Magdalenos sveikata? Pati išaugino dvi dukras ir sūnų. Dukras jau suspėjo aukštuosius mokslus baigti. Dabar jau dirba. Proanūkė Algina sukūrė šeimą. Augina dukrelę Jovitą. Tai jau penktosios kartos atstovė.

Šiuos penkių kartų atstovus nufotografavo Elegijus Reklaitis.

Nuotraukoje: Magdalena Paulavičienė, jos duklė Julija Vykertienė [abi sėdi] anukė Julija Tutlienė ir proanūkė Reklaitienė su dukrele Jovita. C. Kazlauskas Tauragės rajonas

Vilnius, 1983 kovo 17

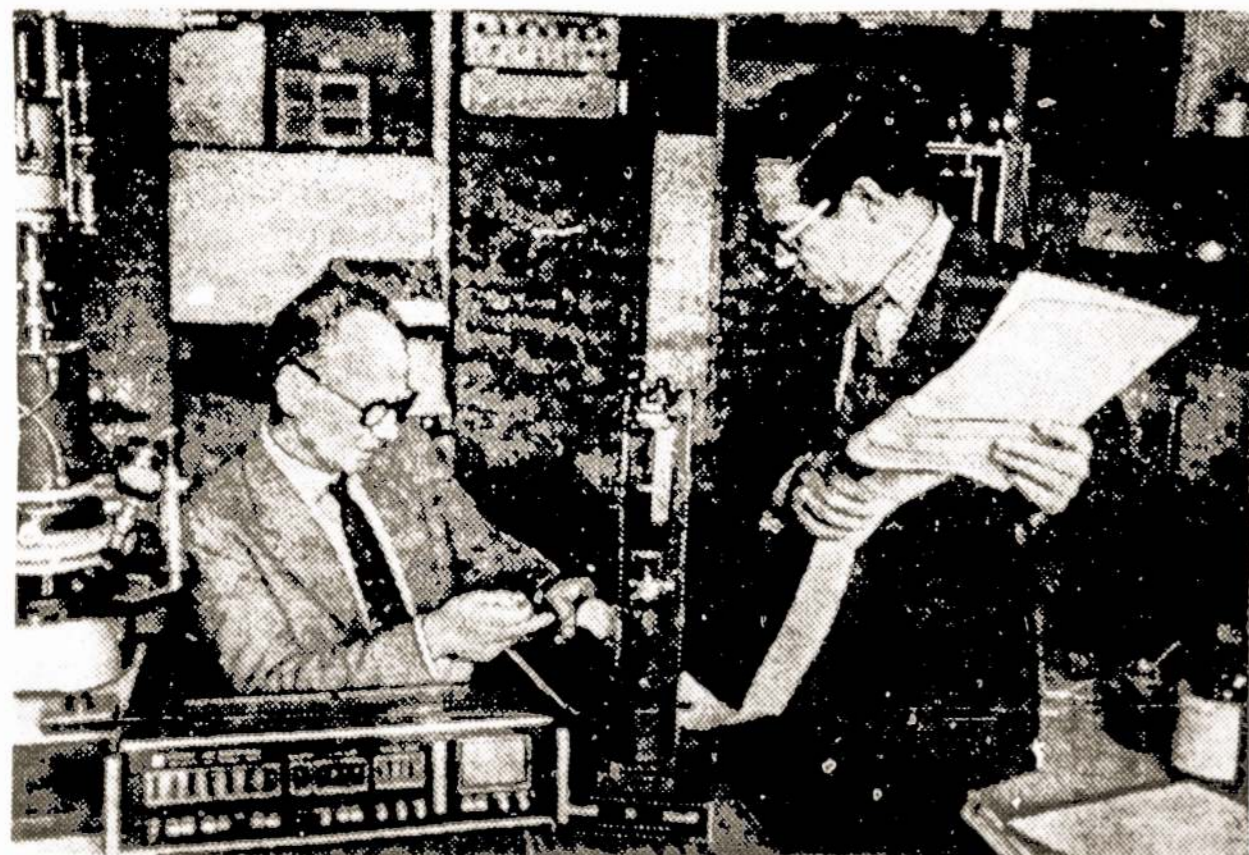
NELABŲJŲ BUVEINĖ

Velnius dūšios, o šuva skolos neturi. Žmogus šaudo, velnias kulka gauda. Neik su velniu obuoliauti. Ilgai siuto kaip devynių velnių apsėstas. Įsileis velnią į bažnyčią—lips ir ant altoriaus... Pervečiau probėgšmais "Patarles ir priežodžius", išleistus Vilniuje 1958 m., o kiek nelabųjų! Smarkiai jų kišamasi į žmonių gyvenimą.

Velnio gyvenamąją vietą linkstama laikyti pragarą—visokio blogio sąvartyną. Kauniečiai, aišku, nesutiks ir tvirtins, kad viso pasaulio velniai susispietę jų mieste. Nurodys ir tikslų adresą—dailininko A. Žmuidzinavičiaus memorialinis muziejus.

Sisai muziejus yra vienas populiariausių respublikoje: per metus jį aplanko apie trečdalis milijono lankytojų. Atrodo, sunkiai rasim tautietį, viešėjusį Lietuvoje ir nebuvusį šioje muziejuje.

Kas vilioja didelį ir mažą į šį muziejų? Muziejuje saugoma nemaža TSRS liaudies dailininko A. Žmuidzinavičiaus kūrybinio palikimo dalis—portretai, peizažai, teminės drobės, čia pat jaukus memorialinis butas. Bet ypatingą susidomėjimą visada kelia vienas įdomiausių jų rinkinių—originali velnių kolekcija, apipinta pasakojimais ir legendomis. Anksčiau šią kolekciją lankytojai apžiūrėdavo dviejose ankštuose kambariuose, dabar, jai paskirtos trys erdvios salės naujai pastatytame priestate, organiškai besijungiančiame su senuoju memorialiniu namu, kuriame dailininkas gyveno apie 35 metus ir kuriame oficialiai muziejus buvo atidarytas 1966 m.

Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto ultragarso laboratorijos mokslininkai yra sukonstravę daugiau kaip 200 prietaisų, kurie gerai vertinami Tarybų Sąjungoje ir užsienyje. Ypač plataus pripažinimo susilaukė jų sukurta ultragarso aparatūra aukštos temperatūros dujų ir plazmos srautams tirti, popieriaus kokybei nustatyti. Pastaruoju metu laboratorijoje sukurta ultragarso lazerinis interferometras skysčių struktūros tyrimams.

Nuotraukoje: Naujojo prietaiso autoriai docentas Enrikas Jaronis ir vyresnysis mokslinis bendradarbis Algirdas Voleišis.

DAILININKAI KURIA MIESTUI

Panevėžio LKP miesto komitete įvyko partinių ir ūkinių vadovų, kūrybinių organizacijų atstovų susitikimas su panevėžiečiais dailininkais.

Panevėžyje gyvena ir kuria 38 dailininkai profesionalai. Pernai dar dešimt jų darbų papuošė miesto aikštes, visuomeninius pastatus. Susitikimo dalyviai aptarė monumentalios ir dekoratyvinės dailės akcentus, kūrybinės veiklos problemas, numatė, kaip sustiprinti bendradarbiavimą su darbo kolektyvais.

Vilnis, 1983 kovo 17

MOKYKLA KAIMO STATYBININKAMS

Neseniai Kelmės tarpkolūkinė statybos organizacija drauge su kitų rajonų kaimo statybininkais Kelmėje, naujajame Mičiurino kvartale, pradėjo statyti profesinę technikos mokyklą, kurios samatinė vertė—beveik 3 milijonai rublių. Čia iškilis mokomasis korpusas, 210 vietų valgykla, 440 vietų bendrabučiai, katilinė, bus stacionas. Mokykloje vienu laiku bus ruošiami 630 kaimo statybininkų.

MIESTE TARP EŽERŲ

Į Daugus, iš trijų pusių apsuptas ežero, galima patekti tik per siaurą sąsmauką. Asfaltuotas kelias atveda į miesto centrą. Čia, buvusioje turgaus aikštėje, įrengtas skveras, kur daugiečiai kasmet prie skarotos eglės sutinka Naujuosius metus, pažymi valstybines, liaudies ir kitas šventes.

Apie Daugų kultūrinį gyvenimą kalbamės su miesto Liaudies deputatų Tarybos vykdomojo komiteto pirmininku Algimantu Zubavičiumi.

—Tarybiniais metais,—sako jis,—Daugai smarkiai išaugo, pagražėjo. Iškilio ištisas mūrinių daugiaaukščių namų kvartalas su prekybos ir kultūros centru, nutiesta nemaža asfaltuotų gatvių. Gyventojų skaičius padidėjo daugiau kaip tris kartus.

Mieste veikia buitinis gyventojų aptarnavimo kombinatas, kino teatras, modernūs kultūros namai, viešoji ir vaikų bibliotekos, bendrojo lavinimo vidurinė mokykla. Daugų plačiai garsina žemės ūkio technikumą, kuris per dvidešimt metų paruošė daugiau kaip pusantro tūkstančio aukštos kvalifikacijos agronomų, technikų. Buvusių technikum auklėtinių dabar galima sutikti įvairiose Lietuvos vietose.

Jauniesiems daugiečiams, mėgstantiems groti, piešti, atvertos muzikos ir meno mokyklų durys. Šių mokyklų auklėtiniai ir dėstytojai kartu su miesto ir aplinkės liaudies meistrais rengia meno dienas, kurių metu eksponuoja savo

darbus, koncertuoja. Kultūros namuose veikia dramos, ritminių ir tautinių šokių rateliai. O ligoninės darbuotojų etnografinis ansamblis, vadovaujamas Antano Langelio, garsus ne tik Džukijoje. Miesto kultūrinę programą papildė čia atvykstantys žymūs respublikos meno kolektyvai. Tradiciniame žiemos festivalyje "Žydėk, jaunyste" šiemet dalyvavo draugai net iš tolimosios Armėnijos. Kasmet antrąjį liepos sekmadienį kartu su Simno miestelio gyventojais pietinėje ežero pakrantėje organizuojama "Žvejo diena". Į šią šventę suvažiuoja aplinkinių ūkių žemdirbiai, atvažiuoja svečių ir iš toliau.

Meno mokyklos dėstytojai daug nuveikė tvarkydami ir puošdami miestą. Jų darbų ir išmonės dėka spalvingos parduotuvių vitrinos, gražiai nudažyti namų fasadai patraukia svečių dėmesį. O tų svečių Daugams, pro kuriuos praeina Vilniaus-Alytaus autostrada, išties netrūksta. Mėgsta pravažiuojantieji pasidairyti po miestą ir jo apylinkes, užsukti į kulinarijos parduotuvę kvapnaus "Vestuvinio riestainio" lauktuvėms nusipirkti.

Vilioja žmones šis kraštas savo nepakartojamu grožiu. Daugų apylinkėse neretai skardena medžiotojų ragas, mieste rengiamos medžioklės trofėjų parodos. Tačiau dar daugiau sutiksi žmonių su molbertu, meškere rankose. Ypač Daugus pamėgo vandens sporto mėgėjai. Čia įkurtos dvi sporto mokyklos, kuriose treniruojasi sąjunginių ir respublikinių varžybų dalyviai.

Adolfas UŽA

VITAMINŲ ROJUS

Važiuojant iš Panevėžio Pajuostės plentu, gal penktame kilometre atsiveria sodas. Tada jis, tiesa, buvo plikas, tačiau rudenį, kai nuo medžių bumbai vaisiai, kada vienas po kito su kvepiančiomis dėžėmis į saugyklas išlinguoja sunkvežimiai,—vienas malonumėlis būti čia, šitame vitaminų sode.

Šitą rojų, kuris nebesutilpo tarp dviejų kelių—Pajuostės ir Velžio—dabar galima matyti nusitęsusi per Oželių, Vyčių bei kitus kaimus ir jis jau užkariauja Karužinskius, Liudyną, kitą sakant, supa Panevėžį iš pietryčių stangrių sodų masyvu, kuriame tarpsta ir lietuviški antaniniai, pepinai alyviniai, sveteliai iš kitur—Praiserspy, Kalvil diukena, Kortlandas, Ema Peperman.

O prieš ketvirtį amžiaus čia buvo alkana žemė, panpynu vadinama. Pavasariais kvarkdavo varlių chorai, labai nenoromis grioviais i Nevėžį almedavo vanduo, Kaimietis sukanęs dantis išsigelbėjimo laukdavo, kada pradžius noragu judintas laukas ir bus galima į vagą guldyti bulves.

Ir šiandien Oželių kaimo gyventojas Antanas Preidys, kurs jau 60 metų mina tos išgirtos ir išpeiktos žemės nugarą, prisimena:

—Neduok dieve, kaip prisikamuodavom!.. Kada lietus—iš rūsio kibirais vos spėji vandenį kabinėti. Uždžiovina saulė—ir vėl ravėti burokų eidavom kone su kirviu, kad išdžiūvusią žemę porentume ir augalų nuo piktžolės gintume. Dabar tai jau ponai!..

O štai ir kita sodyba Antano Kizo. Geras šeimininkas savo laiku molinį tvartą statydamas tokią jau "sodžialką" buvo iškasęs, kad ir jo vaikai, ir net anūakai joj karpis

sulyg keptuve augindavo.

—Pasidariau sau ežerą,—sako jis,—galvojau, jei neturėsiu bulvių, tai bent žuvies. O išėjo kitaip: obuoliai ir kriaušėmis baigia užversti. Tai bent klesti sodai—sode liai! Mat, nusimeliaravom...

Sodų tūkstančiai hektarų ir prižiūri juos puikūs šio krašto žmonės. To paties Antano Kizo ir Antano Preidžio vaikai, anūakai. Jie ir patys apynius gardžiam alučiui skina. (Čia ir apynynas didžiulis). Pagaliau sodas—sodu. Panevėžio sodininkystės tarybinis ūkis miestelėnams augina ir gėles, ir daržoves. Jauno bitininko Broniaus Danylos ratuotosios, kurių jis turi per keletą šimtų šeimų, ir gintaro medų dosniai dalina. Ūkis net vyno cechą su svetine įsikūrė. Ant uosinių skobnių ir beržinių stalų lauktą ir netikėtą svetelį pasodina. Ir būtinai lietuvišku papročiu pavaišins. O jei šitas įsigeis iš paukščio skrydžio apylinkes apžvelgti—pakvies į senelio ažuolo "gandralizdį", ir kur, ir sodai kaip ant delno, ir neseniai užtvenktas Nevėžis, ir žmonių naujutėlaitės "pily" su šviesiais langais.

Panevėžio sodininkystės tarybinis ūkis dabar turtingas. Iš čia vyno, ir pieno upės teka; paskui obuolius iš čia ir sūriai miestan lėkdami neatsilieka, iš čia rožės, kalijos, gvazdikai, tulpės, taip pat tvorelė traukia į parduotuves. Viskas žmonėms, viskas miestui. Beje, iš miesto į kaimą darbuotis važiuoja jaunimas. Kuo ne prabanga? Autobusas kursuoja per pačius sodus. Gali, pagaliau, ir į savus ratus lipti, ir dumti darban pasirinkt kelionės būdą.

Jei kada būsite naujai atgimusiame Panevėžyje, prisiminkite, kad jo pašonėje yra ir svetingas vitaminų sodas.

M. Dikas

ATVAŽIAVO NAUJAS TROLEIBUSAS

Vilniaus gatvėmis pradėjo kursuoti naujos konstrukcijos Čekoslovakijos "Skodos" susivienijimo gamybos troleibusai. Tuo tarpu gautos penkios tokios mašinos, o šiemet sostinės troleibusų parkas papildys dar dešimčia. Palaipsniui naujesnėmis bus pakeistos visos 208 seno tipo mašinos.

Naujieji troleibusai—šiuolaikinių formų, su plačiais langais, ištaigingesni už tuos, kuriais dabar naudojasi keleiviai. Juose—daug technikos naujovių. Elektronikos ir automatikos, taip pat oro pagalvių dėka šios transporto priemonės lengviau valdomos, švelniau ir tolygiau startuoja bei sustoja nepriklausomai nuo keleivių skaičiaus. Tobulesnės yra šildymo ir ventilacijos sistemos.

PRIE KNYGŲ IR STAKLIŲ

Panevėžio vidurinių mokyklų vyresniųjų klasių moksleiviai vieną dieną savaitėje renka į tarpmokyklinį gamybinio mokymo kombinatą. Čia, prityrusių meistrų vadovaujami, jie mokosi tekintojo, montuotojo, audėjos, siuvėjos ir kitų specialybių.

Kombinatas, įsteigtas mieste prie Nevėžio prieš septynetą metų, laikomas vienu geriausių tokio pobūdžio jaunųjų darbininkų rengimo centrų Lietuvoje. Jį lanko daugiau kaip du tūkstančiai vaikinių ir merginų iš visų šešiolikos miesto vidurinių mokyklų. Čia per metus pabuvoja dešimtybės ekskursijų ne tik iš Lietuvos, bet ir iš kitų respublikų, kurių dalyviai domisi jaunimo profesiniu orientavimu, mokymu.

Pastaraisiais metais būsimųjų darbininkų kalvė labai išsiplėtė. Čia pastatyti nauji korpusai, kuriuose įrengtos mokymo klasės, kabinetai, laboratorijos, dirbtuvės. Moderniuose cechuose dabar renjami net keturiolikos specialybių būsimieji darbininkai. Tekinimo ir fresavimo baruose eilėmis rikiuojasi staklės, elektroninės aparatūros surinkimo ceche—šiuolaikinė matavimo technika, siuvimo ir trikotažo baruose mergaitės mokosi atlikti įvairias operacijas. Čia pat įsikūrę ir teorinio mokymo kabinetai.

Siuos gamybinius barus ir kabinetus kombinatui padėjo įrengti dvidešimt šešios miesto pramonės

Pranas Mockapetris pradėjo savo gyvenimo dešimtąją dešimtį. Pati data gal ir nestebina: ne pirmas jis tarp Floridos lietuvių, ir apskritai—tarp pažangių Amerikos lietuvių, sulaukė 90-ties metų, tebesidarbuodamas tarp mūsų, nenutraukdamas pagal išgales savo veiklos. Tad būtų galima ta proga jį nuoširdžiai pasveikinti, palinkėti dar ilgų metų, geros sveikatos ir, kaip sakoma, tuo baigti. Tačiau P. Mockapetris yra tas žmogus, kuris ne tik patinka savo gerumu, simpatiskumu ir kuklumu, bet ir turi mums, pažangiems JAV lietuviams, didelių nuopelnų, kuris savo praeities veikla primena pačius geriausius mūsų kultūrinio darbo laikus, tad turime apie jį daugiau pakalbėti.

Įmonės. Antai Autokompresorių gamykla keičia naujomis staklėmis pasenusius įrengimus, estetiškai apipavidalina cechą, priima moksleivius gamybinei praktikai į savo cechus. Pirmaujantis respublikoje statybos trestas įrengė statybos poligoną ir laboratoriją. "Ekranų" gamykla parūpina reagentų, medžiagų ir įrengimų specialybės darbams. Daug padeda kombinatui Tiksliosios mechanikos gamykla, "Nevėžio" siuvimo ir Stiklo fabrikai, "Buities" kombinatas ir daug kitų įmonių bei organizacijų.

Tarybų Lietuvoje sėkmingai įgyvendinama partijos ir vyriausybės numatyta jaunosios kartos auklėjimo, jos rengimo gyvenimui ir darbui programa. Tarybų šalyje, kur darbas ieško darbininko, o ne atvirkščiai, jaunosios gamybininkų pamainos ruošimas labai aktualus. Tokie tarpmokykliniai gamybinio mokymo kombinatai veikia visuose didžiuosiuose respublikos miestuose. Ten, kur jų nėra, moksleiviai mokosi darbininkų specialybių gamyklose, kolūkių ir tarybinių ūkių mechaninėse dirbtuvėse, fermose, laukuose.

Zinoma, ne visi, baigę vidurines mokyklas, išilie į gamybininkų gretas, tačiau ir tiems, kurie pasirinko kitas specialybes, mokysis aukštesiose mokyklose, technikuose, labai pravert praktinio darbo įgūdžiai, artima pažintis su gamyba.

A. Norvaiša

"Elfos" gamybinio susivienijimo pagrindinėje gamykloje daug dėmesio skiriama gamybos kultūrai, žmonių darbo ir buitines sąlygoms. Įmonėje dirba buitinių paslaugų kompleksas—siuvimo ateljė, kirpykla, kulinarijos parduotuvė.

Nuotraukoje: Kirpėja Laima Medelinskienė įmonės kirpykloje daro šukuoseną montuotojai Marijai Paulauskienei. A. Sabaliausko nuotrauka

10

Jis primena geriausius mūsų veiklos metus

[PRANO MOCKAPETRIO SUKAKTĮ PAGERBIANT]

P. Mockapetrio patys veikliausi metai susiję su Čikaga, kur jis iškilo į vadovaujančius meno darbuotojus. Atvykęs į šį miestą 1925 metų pabaigoje, jis jau turėjo teatrinio ir meninio darbo patirtį. Broctone—Montelloje, Binghamtone ir kitur jis piešė, vaidino, pats rašė. Čikagoje atidares "Brolių studiją", vertėsi iš fotografijos. P. Mockapetris greit tapo vienu iš mūsų saviveiklinio teatro pagrindinių aktorių, žinomu dailininku. Buvo renkamas į Lietuvių meno sąjungos vadovybę, daugiau kaip metus dirbo jos sekretoriumi.

Prisimintina, kad Amerikos Lietuvių proletarinio meno sąjunga gimė kaip tik Čikagoje, "Vilnies" pastogėje. Šiuo metu galima prisiminti jos svarbią sukaktį—šešiasdešimtmetį: 1923 metai laikomi oficialiais ALPMS (vėliau—LMS) gimimo metais, 1924 m. pradžioje įvyko jos pirmasis suvažiavimas, tais metais į ALPMS išiliejo Lietuvių dainininkų susivienijimas Amerikoje (LDSA), nusistovėjo sąjungos veikla. ALPMS centras Čikagoje buvo iki 1930 m., o 1946-1954 metais taip pat veikė šiame mieste. Tais laikais, kai ALPMS įsikūrė ir pradėjo plėsti savo darbą, Čikagoje veikė keli didžiausi pažangiųjų lietuvių chorai, statę operetes ir dramų veikalus, buvo teatro kuopa, ALPMS I apskrities centras ir t. t. Tad P. Mockapetris pateko į patį meninės veiklos sūkurį ir suvaidino jame svarbų vaidmenį. Tad jis pasižymėjo kaip aktorius, atlikęs pirmuosius vaidmenis. Galėdamas veikti tokia sceninė saviveiklos centre, kaip Čikaga, jis praturtino savo patirtį, pajavairino repertuarą. Deja, su Čikaga baigėsi ir jo sceninis darbas... Užėjus ekonominei krizei, P. Mockapetris buvo priverstas apsigyventi periferijoje, Indianos valstijos La Porte miesto apylinkėse, kur išigijo ūkį. Tiesa, jam dar ilgai neteko ūkininkauti, nes gavo darbo Čikagoje, vienoje fotostudijoje, kur praleisdavo ištisą savaitę, į ūkį grįždamas tik savaitgaliais. Ten šeimininkavo jo draugas Leonas Valančius, taip pat buvęs žinomas meno saviveiklininkas, kol nepradėjo sirgti, ir P. Mockapetris buvo priverstas grįžti į ūkį.

Jam dėl to šiek tiek ir pasisekė. Kaip tik tuoj po Antrojo pasaulinio karo LMS centras vėl persikėlė į Čikagą. Nors iki to laiko P. Mockapetris dirbo Čikagoje, bet darbas buvo labai sunkus ir nelikdavo laiko ištraukti į kokią nors savi-

veiklą. Centras buvo Niujorke, ten iškilo ir veikė daug puikių meno entuziastų, tad P. Mockapetris nebuvo kam ir prisiminti. Tiesa, LMS I apskritis pasižymėjo savarankiškumu, aktyvumu, bet darbas neleido P. Mockapetriui įsijungti į jos veiklą.

Užtat galutinai įsikūręs fermoje, jis vėl išitraukė į meninį gyvenimą. Į sceną nebegalėjo grįžti, o dailės darbų davė draugai iš Čikagos. Ne kartą "Vilnies" darbuotojai ir saviveiklininkai atvykdavo praleisti laisvalaikio P. Mockapetrio ir L. Valančiaus sodyboje. La Porte apylinkėse ir kitose Indianos vietovėse gyveno ne vienas buvęs vilnietis—S. Smithas, V. Senkevičius, J. Jakas, J. Mileris ir kiti, tad būdavo kur smagiai gamtos aplinkoje praleisti laiką. P. Mockapetris, negalėjęs tęsti mielo sceninio darbo, visas jėgas atidavė tapybai, piešimui. Jis dešimt metų piešė "Vilnies" kalendorių viršelius, padėjo "Liaudies menui", pašė viršelius knygoms, kurias spausdino "Vilnies" spaustuve. Tad jis vėl suartėjo su LMS, buvo išrinktas į Centro biurą, dalyvavo suvažiavime ir t. t. Parūpino "Mildai" dekoracijas. O kiek tapė! Jo paveiksliai buvo eksponuojami daugelyje amerikiečių vietos parodų, jis pats mokėsi toliau dailės. Tad nors amerikietiškas gyvenimas nukriaudė mūsų mielą tautietį, neleidamas jam visapusiškai išugdyti visus jo meninius talentus, P. Mockapetris ir nepalankiausiomis sąlygomis nepasidavė, tęsė meninį kūrybinį darbą, galima sakyti, alsavo vienu meniniu gyvenimu su visa pažangia JAV lietuvių išeivija. Todėl mums, čikagiečiams, ypač malonu prisiminti savo, o drauge ir jo geriausius meninės veiklos metus, todėl mes, apsilankę karštojoje Floridoje, visados jaučiamės jam savi. Manome, kad ir jis giliai visados prisimena metus, praleistus Čikagoje ir su čikagiečiais.

Iš tų laikų jis mums paliko visam laikui vertingų dovanų: chorų, meno ir spaudos žmonių, spektaklių nuotraukų. Gerai, kad jų daugelis yra jau Lietuvoje, kad galvojama paskelbti, panaudoti.

Daug mūsų klubų, būtų pošia P. Mockapetrio tapybos darbai. Ar nevertėtų ta proga pagalvoti, kaip ir su jais geriau supažindinti gimtąjį kraštą? Juk galima nufotografuoti dabar tuos darbus, padaryti spalvotas "slaides". Tada būtų daugiau išsaugota ateičiai mūsų mielo bičiulio darbų. Jis pats neturėjo progos sudarinėti savo darbų sąrašų, parūpinti paveikslų kopijas. Tad reikia pasveikinti P. Mockapetris ir jo bičiulius, kurie dar užpernai pamėgino dalį jo literatūrinės kūrybos surinkti į knygėlę "Ryto rasos".

Už P. Mockapetrio pečių—ilgas, įdomus, turiningas gyvenimas, kurį gal kada nors kas nors plačiau prisimins. O dabar, sveikinant P. Mockapetris, pradėjusį dešimtą savo gyvenimo dešimtmetį, norisi pabrėžti, kad tai, ką jis gero ir naudingo padarė mūsų proletarinei kultūrai, nebus užmiršta. Svarbiausia: jis vis geriau žinomas ir gerbiamas, prisimenamas ir aptariamas gimtajame krašte—Lietuvoje, kurios naujasis gyvenimas jam yra savas, artimas, kurioje turi nuoširdžių, jį gerbiančių bičiulių.

K. Vilnietis

Vilnis, 1983 kovo 17

GRAŽIAI PADIRBĖJO "VILNIES" VAJUJE

Julija Andriulienė

Pirmiausia noriu pasveikinti mūsų darbščiasias vadininkes, kurios jau ne pirmą kartą taip šauniai pasirodo gaunant naujų skaitytojų ir atnaujinant senas prenumeratas. Viena ir pačių pirmųjų vadininkų, tai drg. Julija Andriulienė. Ji šiame vajuje iškovojo pirmą vietą surinkdama 4140 taškų. Ji taipgi gavo 15 naujų skaitytojų. Ar viena pati Julija dirbo ir gavo tiek naujų skaitytojų, nesigilinsime, tik tiek pasakysime, kad ji moka ir gali sukviesti į talką visus St. Petersburg, Fla., vilniečius. Jei nors maža dalis mūsų laikraščio skaitytojų ir rėmėjų pasektų Juliją, tai laikraščio skaitytojų skaičius žymiai paaugtų. Linkėtina mielai Julijai ir toliau taip gražiai dirbti "Vilnies" labui ir verbuojant naujus kadrus. Taipgi linkėtina jai geros sveikatos ir sėkmės.

Julija Marazienė

Antroje vietoje laikraščio "Vilnis" vajuje stovi drg. Julija Marazienė. Ji šiame vajuje gavo 10 naujų skaitytojų ir iškovojo antrą vadininkų vietą. Ji turi 2880 taškų. Ilga laiką J. Marazienė vadininku

saraše stovėjo pirmoje vietoje, bet, kaip laikraščio skaitytojai pastebėjo, prieš vajuje pabaigą, sausio 7 d., staiga susirgo jos vyras Mikas Marazas ir tris savaites išbuvo ligoninėje. Julijai teko ištisas dienas būti prie jo, o tas aišku ir sutrukdė jai vajuje darbą, teko pasilikti antroje vietoje. Kaip žinia, Julija dirbo vajuje Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos vardu. Nemažai minėtos draugijos narių atėjo jai į talką. Kiek teko nugirsti, tai pati Julija net visą 10 skaitytojų pati finansuoja, tai yra apmoka už prenumeratas Lietuvoje.

Linkėtina J. M. ir toliau taip dirbti "Vilnies" labui ir būti sveikai, nepavargti slaugant ligonį ir neatitrūkti nuo organizacinės veiklos.

Stefanija Masytė

Trečioje vietoje stovi darbščioji detroitietė advokatė Stefanija Ma-

sytė. Ji jau eilę metų atstovauja Detroitą ir aplanko tenyškčius laik-

raščio skaitytojus. Šiame vajuje drg. St. Masytė gavo 4 naujus skaitytojus ir surinko 2540 taškų. Kas svarbu, tai ji ne tik randa naujų skaitytojų ir panaujina senus, bet daug rašo į spaudą iš savo kolonijos. Tai daro ir J. Andriulienė. Taigi, jos ne tik dirba vajuje, bet rūpinasi, kad jų kolonijos veikla atspindėtų laikraštyje.

"Vilnis" turės tokių darbuotojų, kaip pirmosios trys draugės, tai laikraščio ateitis bus užtikrinta.

Ketvirtoje vietoje stovi Pranas Vaitkus. Jis jau kelinti metai puikiai dirba "Vilnies" vajuose. Jis surinko 1580 taškų ir gavo vieną naują skaitytoją.

Penktoje vietoje stovi Violeta Trask, kuri atstovauja San Francisco-Oakland, Cal. kolonijai. Nežiūrint, kad jų kolonija neskaitytina lietuviams, ji vistiek surinko 580 taškų. Ji taipgi dažnai parašo į spaudą iš tenyškčių kolonijos veiklos.

Šeštoje vietoje stovi čekietė Julija Urmonienė, kuri turi 480 taškų. Kaip žinia, Julija dažnai parašo žinučių į spaudą ir rūpinasi organizacine veikla.

Iš paminėtų 6 vadininkų, yra tik vienas vyras drg. Pranas Vaitkus. Nenoriu ižeisti draugų vyrų, bet vistiek negalima nepastebėti, kad draugės moterys ima pirmenybę ne tik vajuje, bet aplamai visuose organizaciniuose darbuose. Draugai, vyrai, nepamokite ir stokitės į darbą.

Baigdama noriu priminti, kad visi kas tik pajėgia ir kam rūpi, kad nebūtų atominio karo, turime dirbti, kiek jėgos leidžia ir kur tik yra koks sąjudis prieš branduolinius ginklus, stotume į kovotojų eiles ir kovotume bendrai su viso pasaulio taikos šalininkais.

Vadininkų Draugė

RŪPESTINGAI APKALBĖTI "VILNIES" REIKALAI

Vasario 26 d. įvyko "Vilnies" Bendrovės direktorių tarybos posėdis, kuriame buvo rūpestingai aptarti laikraščio "Vilnis" reikalai.

Administracija davė savo veiklos platų raportą, pažymėdama, kad naujų skaitytojų ir senų prenumeratų panaujinimo vajuje praėjo sėkmingai. Gauta nemažai naujų skaitytojų. Taipgi finansiškai laikraštis kol kas stovi neprasčiausiai.

Sudaryti planai vadininkų pagerimo banketui, kuris ruošiamas kovo 20 d., 12 val. dieną, "Vilnies" salėje. Rengimo komisija raportavo, kad banketas bus šauniai paruoštas. Keli direktijos nariai pasižadėjo dalyvius pavaišinti "po stikliuką" . . . Už tuos šaunius pietus ir puikią dainų programą, kurią išpildys mielos Lakštutės, dalyviai pasimokės vos po \$6.

Redaktorius S. J. Jokubka raportavo, kad redakcijoje viskas vyksta sklandžiai.

Jau gauta nemažai užsakyimų vyktyti šią vasarą į T. Lietuvą pasisvečiuoti su "Vilnies" ruošiamą ekskursija. Ekskursijos rengimo komitetas patarė nelaukti ir registruotis, jei nori vyktyti su ekskursija iš Čikagos rugpjūčio 19 d. Kurie norite važiuoti, o dar neužsiregistravote, paskubėkite. Kreipkitės į "Vilnies" raštinę ir gausite pilnas informacijas.

Sekantis direktijos posėdis įvyks kovo 26 d., 1 val. po pietų. Prašau visų direktijos narių dalyvauti.

Sekr. J. M-nė

Nesuvėluokite užsiregistruoti

Jau buvo spaudoje minėta, kad "Vilnies" skaitytojų grupė ruošiasi vyktyti į svečius T. Lietuvon. Ekskursantų grupė apleis Čikagą rugpjūčio 19 d. Norintieji su šia ekskursantų grupe pasisvečiuoti 10 dienų Lietuvoj, turi nieko nelaukę užsiregistruoti. Kurie atidėliosite, galite pavėluoti.

Patartina kreiptis į "Vilnies" raštinę platesnių informacijų. Senė

"VILNIES" \$20,000 FONDAS

Į mūsų fondą nuo 1983 vasario 10 iki kovo 1 įplaukė šios aukos:

- \$50.00 A. DILKUS—Hobart, Ind.
 - \$25.00 MRS. E. BATUTIS—Chicago, Il.
 - \$15.00 CHARLES DIBULSKI — Easton, Pa.
 - \$13.00 ANNA SILEIKIS—Chicago
 - \$10.00 JOANA GRIGAS — Redwood Shores, Cal.
 - \$8.00 ADELINE BACEVICH—Chicago
 - \$2.00 A. RAZGAITIS—Chicago
- Įplaukė \$ 123.00
Nuo anksčiau buvo € 0,032.50
Viso \$ 6,155.50
Ačiū visiems, kurie prisidėjo prie fondo Adm.

— Mūsų silpnybės veltui nežūna—jos maitina kitų gudrybes.
— Gyvenimas taip sutvarkytas, kad laiką sautenka vogti.

Nuoširdus patarimas

Visos žinome, kad senosios kartos lietuvės neša pusėtiną našta metų. Nemažą jų dalį kankina įvairios ligos, bet yra draugių, kurios dar pajėgios ir gali padirbėti organizacijų sueigose. Bet kaip tai išgyveno mintis, kad tegu kitos atlieka, nes aš jau prisidirbau ir t. t. . . .

Toks pasiteisinimas ir bandymas atsipalaiduoti nuo darbų, nieko gero nežada nei asmeniškai nei organizacijoms. Jei mes dirbame daugelį metų ir atlikome daug gražių ir visuomenei naudingų darbų, tai nereiškia, kad turime sustoti dirbusios. Viena ką turėtume žinoti, tai kad darbui nėra užbaigos. Iki jėgos leidžia, neatsisakykite padirbėti organizacijų renginiuose. Rūpinkimės, kad jie būtų tinkamai paruošti ir kad svečiai būtų priimti ir pavaišinti. Tikėkite, kad po sėkmingo darbo jaustumės sveikesnės ir patenkintos, kad esame naudingos ne tik sau, šeimai, bet ir aplamai darbininkiškam judėjimui. Senė

MIRĖ LIETUVIAI

Vasario 15 d. mirė Vincas Žemaitis, sulaukęs 86 metų, gimęs Lietuvoje, Vilkaviškio apskr., Žaliosios valsčiuje, Andriškių kaime. Amerikoje išgyveno 33 metus.

Vasario 15 d. mirė Ona Yucevičius, sulaukusi 82 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 55 metus.

Vasario 20 d. mirė Vincentas Rušinskas, sulaukęs 89 metų, gimęs Lietuvoje, Vilkaviškio apskr., Pažerių valsčiuje, Balčiūnų kaime. Amerikoje išgyveno 60 metų.

Vasario 20 d. mirė Stasė Gudauskienė, sulaukusi 89 metų, gimusi Latvijoje. Amerikoje išgyveno 34 metus.

ST. PETERSBURG, FLA.

MIRUS

Antanui Jocis

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Antosei, sūnams John, Vitas, Albin ir jų šeimoms, seseriai Lietuvoje ir kitiems giminėms, artimiesiems ir draugams.

ST. PETERSBURG
LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB
Valdyba ir nariai

GULFPORT, FLA.

MIRUS

Nellie Petronis

Reiškiame širdingą užuojautą sūnėnui Juozui Likas, seserėčiai Emilija Zitkus Lietuvoje, ir kitiems giminėms, artimiesiems ir draugams.

ST. PETERSBURG
LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB
Valdyba ir nariai

ST. PETERSBURG, FLA.

MIRUS

Walter Kelley

Reiškiame širdingą užuojautą žmonai Klifofasei, sūnui Norman, dukrai Robertai, sesutei Johanna Navulis, anūkams ir proanūkams bei kitiems artimiesiems, giminėms ir draugams.

ST. PETERSBURG
LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB
Valdyba ir nariai